

Referanser: MKR 19/22:

Arkivsak: 22/00964-45

Saksdokumenter:

statement_from_nordic_bishops_visit_to_ukraine_september_october_2025
statement_on_the_return_of_forcibly_transferred_ukrainian_children_-_final
Rapport fra reise til Ukraina sept-okt 2025

Ukraina og kirkelig solidaritet

Sammendrag

Situasjonen i Ukraina er fortsatt svært alvorlig, med økt vold sommer og høst 2025, mange sivile tap og flere internt fordrevne. Russiske styrker har intensivert angrepene, særlig mot kritisk infrastruktur, men har ikke oppnådd store territorielle gevinster. Humanitære behov øker, og befolkningen lever under konstant fare og traumer. Hybrid krigføring hvor falsk propaganda og teologi er noe kirkene også trues av. Kirkelivet domineres av Den ortodokse kirke i Ukraina (OCU), mens Den grest-katolske kirken er nest størst. UCCRO samler de fleste kirker og trosretninger, og det har vært flere besøk og utvekslinger mellom norske og ukrainske kirkeledere. Det er også etablert gode relasjoner til den nye ukrainske ambassadøren i Norge og ny ambassadør i Kyiv. Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Bibelselskapet trekkes frem som viktige partnere, i tillegg til de økumeniske organisasjonene.

Norske menigheter har inkludert ukrainske flyktninger i lokale fellesskap, med eksempler på økumenisk samarbeid og fleksibel bruk av kirkerom. Det foreslås å støtte kirkenes traumearbeid og å påskynde prosessen rundt medlemskap for Den ortodokse kirken i Ukraina i Kirkens Verdensråd.

Forslag til vedtak

1. MR tar rapporten fra reise til Ukraina til orientering
2. MKR tar uttalelsene fra de nordiske ledende biskopene til til orientering
3. MKR ber sine representanter i KVs organer om å påskynde prosessen rundt KV-medlemskap for Den ortodokse kirken i Ukraina og be KV om en tydelig tone i møte med Den russisk-ortodokse kirken.
4. MKR takker Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Bibelselskapet for viktig engasjement i og med Ukraina, og utfordrer KN til å jobbe tettere med kirkene i Ukraina.
5. MKR ber generalsekretær i samråd med NKR, DIGNI og andre se om det er mulig å støtte traumearbeidet til Trauma Healing Institute.

6. MKR ber biskopene (fortsatt) være åpne for og tilskynde lokalt økumenisk samarbeid med ukrainere i Norge og være fleksible for lån/utleie av kirker der det er behov og naturlig

Saksorientering

Mellomkirkelig råd har flere ganger drøftet situasjonen i Ukraina, og fordømt den russiske invasjonen fra 24.2.22. Saken ble blant annet drøftet i sak MKR 19/22: Kirkens arbeid med situasjonen i Ukraina, hvor den vanskelige dialogen med Den russisk-ortodokse kirke ble vektlagt. Det er også implisitt med i MKRs Komite for internasjonale spørsmåls arbeid med krig og fred og fredsseminar knyttet til dette møtet.

Denne saken vil forsøke å opplyse om den seneste utvikling med vekt på kirkelig solidaritet og økumenisk samarbeid og antyde noen veier framover.

Solidaritetsbesøk

I månedsskifte september/oktober reiste preses og generalsekretær til Ukraina, sammen med en sikkerhetsrådgiver og ledende biskoper fra Norden. Dette var også et gjenbesøk etter at kirkeledere besøkte Norden i 2023. Vekten var på Den ortodokse kirken i Ukraina (OCU) og Den lutherske kirken (GELKU). Men også Ukrainas Council of Churches and Religious Organizations (UCCRO) og Kirkens Nødhjelp ble besøkt, samt politikere og noen andre instanser. Se egen rapport fra reisen, samt nettsaken her [Besøkte Ukraina i solidaritet og fellesskap - Den norske kirke](#)

I forrige måned var det også besøk fra Ukraina. Norges Kristne Råd var vertskap for en gruppe kirkeledere fra UCCRO. Dette er et råd som samler hele bredden av Ukrainas kirkelige og religiøse liv: ortodokse, katolske, protestantiske, og også jødiske og muslimske ledere. Besøket ble en uke fylt av sterke vitnesbyrd, møter på tvers av tro og tradisjon. Besøket innbefattet møte med Stortingspresident, utenriksminister og visitas på slottet. Og det var møte med kirkeledere gjennom Norges Kristne Råd, fredsgudstjeneste i domkirken og besøk på Kirkens hus og samtaler med preses og MKRs generalsekretær. Les mer om besøket her: [Kirkeledere fra Ukraina på historisk besøk til Norge » Norges Kristne Råd](#)

Situasjonen nå

Situasjonen i Ukraina er fortsatt svært alvorlig og preget av fullskala krig etter Russlands invasjon i februar 2022. Sommeren og høsten 2025 har vært blant de mest voldelige periodene siden krigens start, med rekordhøye sivile tap og nye bølger av internt fordrevne. Russiske styrker har intensivert angrepene, særlig mot kritisk infrastruktur og frontlinjeområder, men har ikke oppnådd vesentlige territorielle gevinster. Sikkerhetssituasjonen er svært ustabil, med jevnlig drone- og rakettangrep mot både militære og sivile mål. Dette opplevde vi også mens vi var der, med flere flyalarmer og angrep. Humanitære behov øker, og store deler av befolkningen lever under konstant fare, usikkerhet og er traumatisert.

Politisk er Ukraina fortsatt avhengig av vestlig støtte. Og det er for tiden mye støtte, også fra Norge. Men det er økende bekymring for at internasjonal bistand og oppmerksomhet kan avta over tid. Til tross for hektisk diplomati, også fra USA, er det knapt tegn til at Russland er villig til å forhandle om fred på akseptable vilkår, og Kreml satser på en utmattelseskrig for å tvinge Ukraina og Vesten til ettergivenhet. *Nordisk* støtte viktig, på flere nivåer. Kirkelederreisen i høst var viktig i så måte.

Kirke og religion

Ukraina er hovedsakelig kristent, dominert av ortodokse kirker. Ca 70 % regner seg som ortodokse, hvor Den ortodokse kirke i Ukraina (OCU) er størst, og ble autokefal i 2019. Den ukrainsk-ortodokse kirke (Moskva-patriarkatet) har blitt betydelig mindre etter 2022, og er i dag på ca 6%. Den ukrainsk-gresk-katolske kirken (UGCC) er nest størst, særlig i Vest-Ukraina, og utgjør 8–10 %. Romersk-katolske og protestantiske grupper er små. Den lutherske kirken GELKU utgjør bare noen få tusen medlemmer. Andre minoriteter som muslimer, jøder og andre utgjør under 1 %. Samtlige av kirkene og andre trossamfunn er organisert i UCCRO, som er en slags blanding av NKR/STL i Ukraina. 10–16 % er ikke-troende eller ateister.

De økumeniske organisasjoner

Den norske kirke er medlem av ulike økumeniske organisasjoner, som igjen har ulik profil og vektlegging med tanke på Ukraina.

Konferansen av europeiske kirker (KEK) har flere medlemskirker fra Ukraina, og tok tidlig opp Den ortodokse kirke OCU som medlem. Til tross for mindre administrasjon og kapasitet enn tidligere er *Pathways to Peace* et prioritert program for KEK, og knytter også historisk an til etterkrigstidens kontekst i Europa hvor nettopp fred og forsoning i et splittet Europa var konteksten. I Desember arrangerer KEK en konferanse som fokuserer på hvordan europeiske kirker kan motstå ideologisk imperialism, spesielt den russiske verdens-ideologien, og fremme fred og rettferdighet i lys av krigen i Ukraina. MKR vil være representert i Helsinki ved tidl ass.gs i MKR Vebjørn Horsfjord, nå dekan ved Vid vitenskapelige høyskole.

Det lutherske verdensforbund har en medlemskirke i Ukraina, GELKU som også ble besøkt nå i høst fra Dnk. LVFs World Service (diakonale arm) er en del av ACT Alliance Ukraine Forum. LVF spiller en mer humanitær/diakonal rolle: Siden 2022 har LVF gitt omfattende humanitær støtte til krigsrammede lokalsamfunn, med hovedkontor i Kharkiv og koordinering fra Kyiv. Arbeidet omfatter reparasjon av hus, psykososial støtte, skoleoppgradering og inkluderende utdanning. I samarbeid med myndigheter, kirker og internasjonale aktører tilpasses innsatsen etter behov og tilgjengelige ressurser. Fremover vil LVF prioritere trygg bolig, mental helse og utdanning for barn rammet av krigen. LVF har også trappet opp betydelig arbeidet i naboland.

Kirkenes verdensråd (KV) har flere medlemskirker i Ukraina, men enda ikke Den største ortodokse kirken OCU, selv om søknaden om medlemskap er sendt for lenge siden. Dette oppleves som svært urimelig, særlig om det skyldes trenering fra Den russisk-ortodokse kirke, som også er medlem i KV.

KV har uttalt seg en rekke ganger om krigen, og også fordømt Russlands krigføring. I utgangspunktet støtter Den norske kirke KVs rolle som et av få steder hvor ukrainske og russiske kirke-representanter møtes, og vil oppmuntre til å bruke denne muligheten aktivt og konstruktivt. Men KV må være tydelig overfor ROK og må gi medlemskap til OCU.

Lokaløkumenikk og solidaritet

Siden den russiske fullskalainvasjonen av Ukraina startet har Norge tatt imot nær hundre tusen flykninger. Nær sagt enhver kommune i Norge har fått ukrainere bosatt og det er mange gode eksempler på solidaritet og økumenisk samarbeid, men også eksempler på slitasje og mangel på kapasitet i flere kommuner. Norges Kristne Råd tok opp under generalforsamlingen i mars Ukrainas ortodokse kirke i Norge - kapellanmisjon som medlem..

Flere steder er det en ukrainsk kirkelig betjening, eller gjennom andre ortodokse kirker. Noen søker til «sine kirker» som f.eks Den katolske kirke. På små steder er det også gode eksempler på at ukrainere gjerne med ortodoks bakgrunn deltar i Den norske kirkes gudstjenester og fellesskap. Eller det er behov for/ eller erfaringer med lån/leie av kirkerom.

Det er utviklet ressurser for slikt økumenisk og solidarisk arbeid på Den norske kirkes ressursbank: [Kirken i møte med krigen i Ukraina - Ressursbanken, Den norske kirke](#) samt Bispemøtets uttalelse fra 2022: [Klokkene ringer for fred - Den norske kirke](#)

Både Kirkens Nødhjelp og Bibelselskapet er viktige partnere med arbeid i Ukraina, som menigheter kan støtte.

Noen dilemmaer og avveininger

Den russiske fullskala invasjonen av Ukraina er uakseptabel og i strid med folkeretten. Det er derfor viktig å agere tydelig, også fra Den norske kirke og økumeniske samarbeidspartnere. Ikke minst er det viktig for Den norske kirke å vise solidaritet med folk og kirker i Ukraina nå. Gjennom besøk og gjenbesøk er det åpenbart hvor viktig rolle kirkene spiller. De er til stede overalt i Ukraina og tilbyr sine tjenester. Det må støttes.

En utfordring er at mye av støtten ikke når kirkene, til tross for at de utgjør et unikt nettverk på grasrota. En annen utfordring er at også kirkene er utsatt for hybrid krigføring og falsk propaganda fra russisk side og også fra Den ortodokse kirken som forsøker å så splid mellom kirkene. Derfor er samholdet nå særlig viktig.

I et større geopolitisk bilde er det noen etiske dilemmaer knyttet til at norske og europeiske bistandsmidler går til Ukraina og i mindre grad til for eksempel til afrikanske land sør for Sahara. Og hvordan veies de enorme beløpene som går til militær støtte og våpen versus behovet for annen fredsinnsett og humanitær innsats. Noe av det siste drøftes for tiden i MKRs komite for internasjonale spørsmål.

For Den norske kirke sin side er det viktig å fortsette solidaritet med Ukraina gjennom våre egne samarbeidspartnere som Kirkens Nødhjelp, Bibelselskapet og Norges Kristne Råd, samt de økumeniske organisasjonene KV, LVF og KEK. Også kontakten med de nordiske søsterkirker, ambassaden og utenriksdepartementet vil bli fulgt opp.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Selve reisen til Ukraina medførte noe kostnader og MKR støttet også noe besøket fra Ukraina. Alt innen eksisterende budsjetter.

Når det gjelder støtte til traumearbeidet (og annen støtte gjennom Kirkens Nødhjelp og andre), er dette basert på eksternfinansiering og alternativt mulig ofringer i menigheter.